

Nijmeegs clubhuis de Haard

Ontspannen en ontwikkelen onder één dak

Eind negentiende- en begin twintigste eeuw groeide de steden explosief. De woonomstandigheden waren vaak slecht en de armoede groot. Gelukkig brachten de komst van de woningwet en van wooncorporaties, die betaalbaar wonen mogelijk maakten, wat verandering in deze situatie. Vele volksbuurten verrezen rond 1910 -1920 en veel grote gezinnen vonden er een plaats. Grote groepen jongeren woonden nu bij elkaar terwijl een zinvolle tijdsbesteding niet altijd voor handen was. En dus ontstonden in de jaren '30 clubhuizen. Op initiatief van dominees of vrijwilligers werd de jeugd een tweede thuis geboden. Ook in het Nijmeegse clubhuis De Haard vonden veel jongeren wat ze op straat niet hadden: gezelligheid, vertier en aandacht.

De Haard is velen goud waard

In 1930 namen twee dominees het initiatief om de fabrieksmeisjes na het werk afleiding te bieden, er moest een clubhuis komen. Later werd er ook voor de jongens een programma opgezet in Het Valkhorst. Vele jongeren van de Nijmeegse wijk Het Willemskwartier hebben een deel van hun jeugd in De Haard doorgebracht. Aanvankelijk waren de tieners de belangrijkste doelgroep. De leiding had voor ogen hen een veilige plaats te bieden waarin ze zich in vrijheid konden ontwikkelen: 'Eruit halen wat erin zit' en niet denken dat je als dubbeltje nooit een kwartje wordt. In de 80er jaren was de werkloosheid onder de jongeren groot en dus was er een overschot aan vrije tijd. De jongeren bezetten het gebouw en maakten het tot hun honk. Het voornaamste doel was toen de overlast in de wijk terug te dringen. Dat lukte lange tijd maar in 1990 werden er teveel alcohol en andere genotsmiddelen genuttigd zodat het clubhuis op last van de gemeente werd gesloten. Nu, in 2002, heeft De Haard vele bestemmingen: er is een werkplaats voor houtbewerking waar je gratis terechtkunt om te werken, er is een garagewerkplaats waar de technische buurtbewoner zelf zijn auto kan repareren en de vrouwen met hun kinderen zijn welkom in het Ouderkindcentrum dat sinds 1996 met groot succes draait. Voor de jongeren is er het Kinderrestaurant waar ze zelf hun menu mogen samenstellen en bereiden. Natuurlijk mag het uiteindelijk ook gezamenlijk worden opgegeten. De Haard bestaat nu 70 jaar, er is veel veranderd maar nog steeds heeft het een centrale plaats in de wijk Het Willemskwartier.

Club en buurthuiswerk

Na de Tweede Wereldoorlog kwamen er op grote schaal clubhuizen die een vormings- en ontspanningsfunctie hadden en zich richtten op de jongeren. Aanvankelijk waren de activiteiten niet buurtgebonden maar later ontstonden juist vanuit de buurtgemeenschappen de initiatieven. De aandacht richtte zich op de jongeren in eigen buurt. Ook vanuit Katholieke kring werd er wijkhuiswerk verricht dat ten behoeve van godsdienstige en culturele zorg contacten wilde leggen met de gezinnen. Onlosmakelijk verbonden met de clubhuizen van toen is het verheffingswerk en opbouwwerk dat enerzijds de cultuur naar het volk wil brengen met daarbij een overdracht van normen en waarden en anderzijds bevolkingsgroepen ondersteunt bij het verbeteren van woon-, werk- en leefomstandigheden. Juist omdat de clubhuizen veelal te vinden waren in de zogeheten achterstandswijken, waarvan de bevolking grotendeels in een sociaal economisch zwakke positie verkeert, was er veel werk te doen. Op de website van het [NIZW](#) kun je een goede verklaring vinden voor termen als: opbouwwerk, sociale vernieuwing en achterstandswijken.

Volkshuisvesting een huis voor iedereen?

Door de explosieve groei van de steden ontstonden er problemen op het gebied van de volkshuisvesting. Eind negentiende eeuw woonden vele gezinnen in krotten aan de rand van de stad, vaak onder erbarmelijke omstandigheden. De woningwet uit 1901 maakte het noodzakelijk ingrijpen mogelijk. De wet stelde kwaliteitseisen aan de bewoning. Er werden met name op het gebied van de Hygiëne strenge eisen gesteld. Veel woningen, krotten en plaggenhutten op de Veluwe werden onbewoonbaar verklaard. Er werden financiële middelen geboden aan gemeentes en oningbouwcorporaties, die in die tijd ontstonden, om betaalbare woningen te bouwen. Rond 1910 kwam de bouw goed op gang. Een aantal vestingsteden diende niet langer als zodanig te fungeren en dus konden de steden ook uitgebreid worden. In de twintiger jaren wisten veel architecten een bijzonder stempel te drukken op de sociale woningbouw met als gevolg dat er prachtige projecten ontstonden, Het Schip in Amsterdam is hiervan een mooi voorbeeld. Geleidelijk aan kwam er een tweedeling in de visie op bouwen. Zo kwamen de voorstanders van de tuindorpen: ruim, groen en landelijk, lijnrecht te staan tegenover de liefhebbers van de aaneengesloten woonblokken: compact, modern en praktisch. De jaren dertig kenmerkten zich door de crisis en er ontstond een terugval in de

bouw. Na de tweede wereldoorlog was de vraag naar woningen dusdanig groot dat men moest overgaan tot standaardisatie en goedkopere bouw. In de jaren vijftig en zestig is er op grote schaal gebouwd om in de behoefte te kunnen voorzien. De jaren zeventig onderscheiden zich in de woningbouw omdat er weer aandacht kan zijn voor kwaliteit, de grootste nood is voorbij. Ook krijgen de bewoners geleidelijk aan meer inspraak. De laatste decennia worden gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan bouw en woonvormen. De woningnood is nog immer niet opgelost. Deels komt dit doordat de mensen steeds hogere eisen gaan stellen aan de ruimte en faciliteiten. Met acht mensen in een eengezinswoning is ondenkbaar geworden. Een eeuw geleden was het nog de normaalste zaak van de wereld.